

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär sänkning under år 2020 av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om temporär sänkning under år 2020 av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare. Arbetsgivarens betalningsandel av arbetspensionsförsäkringsbolagens försäkringsavgift enligt lagen om pension för arbetstagare avses temporärt sänkas med 2,6 procentenheter. Avgiftsnedsättningen ska enligt förslaget gälla från den 1 maj till den 31 december 2020. När det gäller årsavgiften för pensionsstiftelser, pensionskassor och Sjömanspensionskassan sänks på motsvarande sätt årsavgiftens utjämningsdel. Nedsättningen av försäkringsavgiften hänför sig till arbetsgivarens andel av arbetspensionsförsäkringsavgiften och påverkar inte arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift.

Den minskning i utjämningsavsättningen som avgiftsnedsättningen medför ska amorteras genom en temporär höjning under åren 2022—2025 av arbetsgivarens betalningsandel av den försäkringsavgift enligt lagen om pension för arbetstagare som arbetspensionsförsäkringsbolagen tar ut och av utjämningsdelen för den årsavgift som pensionsstiftelserna, pensionskassorna och Sjömanspensionskassan tar ut.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt och gälla till utgången av 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
3 Målsättning	6
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	6
4.1 De viktigaste förslagen.....	6
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	6
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	6
5 Specialmotivering	7
5.1 Lagen om temporär sänkning under år 2020 av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare	7
6 Bestämmelser på lägre nivå än lag	10
7 Ikraftträdande.....	10
LAGFÖRSLAG	11
Lag om temporär sänkning under år 2020 av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare.....	11

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Till följd av de bekämpningsåtgärder som vidtagits och vidtas i Finland och världen för att förhindra och fördröja spridningen av coronaviruset har Finlands ekonomi hamnat i en situation som i stor utsträckning sätter företagens verksamhetsförutsättningar, sysselsättningen och människors försörjning på spel. Av den anledningen utarbetade Finlands näringsliv, KT Kommunarbetsgivarna, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Tjänstemannacentralorganisationen STTK och Akava den 18 mars 2020 tillsammans ett förslag till landets regering om åtgärder för att sänka sysselsättningskostnaderna, göra arbetslagstiftningen smidigare och förbättra den sociala tryggheten för löntagare som blivit arbetslösa eller permitterade.

Ett av förslagen gällde temporär sänkning av arbetsgivarnas arbetspensionsförsäkringsavgifter med 2,6 procentenheter. Arbetspensionsavgiften för arbetstagare ändras inte. Detta innebär en temporär avvikelse från den nedan beskrivna så kallade 50/50-regeln för avgiftsändringar. Avsikten är att den temporära nedsättningen ska genomföras så snart som möjligt och att den ska gälla till och med den 31 december 2020.

Enligt arbetsmarknadsorganisationernas förslag ska den buffert för pensionernas utjämningsdelar som ingår i arbetspensionsfonderna användas för avgiftsnedsättningen. Bufferten utökas sedan på nytt genom en temporär höjning under åren 2022–2025 av arbetsgivaravgiften så att effekterna av den temporära nedsättningen kompenseras till fullt belopp.

I arbetsmarknadsorganisationernas förslag konstateras ytterligare att pensionsbolagen under den period då det lättas på solvensreglerna för arbetspensionsbolagen och arbetsgivarnas pensionsavgifter sänks bör avstå från att betala kundgottgörelser.

Genom denna proposition genomförs i enlighet med regeringens riktlinjer av den 20 mars 2020 en temporär nedsättning av arbetspensionsförsäkringsavgiften utifrån arbetsmarknadsorganisationernas förslag.

1.2 Beredning

Denna proposition har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har följande instanser hörts inofficiellt: finansministeriet, Pensionsskyddscentralen, Finansinspektionen, Finlands näringsliv, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Tjänstemannacentralorganisationen STTK, Akava, Arbetspensionsförsäkrarna TELA, Finansbranschen, Eläkesäätioyhdistys — ESY och Sjömanspensionskassan.

På grund av ärendets brådskande natur har propositionen inte sänts på någon egentlig remissbehandling.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare (395/2006) består av arbetsgivarens avgift och arbetstagarens avgift. Fastställandet av arbetspensionsförsäkringsavgiften påverkas av i vilken pensionsanstalt pensionsskyddet har ordnats. Arbetsgivaren kan för sina arbetstagare ordna ett pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare i ett arbetspensionsförsäkringsbolag, en pensionsstiftelse eller en pensionskassa.

Om arbetsgivaren har valt att ordna pensionsskyddet i ett arbetspensionsförsäkringsbolag, beräknas arbetspensionsförsäkringsavgiften på ansökan av arbetspensionsförsäkringsbolagen enligt de beräkningsgrunder som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. Avgiften fastställs årligen. Beräkningsgrunderna för försäkringsavgiften måste ansökas och fastställas före försäkringsårets början. Enligt lag ska arbetspensionsförsäkringsbolagen samarbeta när beräkningsgrunderna utarbetas, och i praktiken fastställs arbetspensionsförsäkringsavgiften på

RP 37/2020 rd

samma grunder i alla arbetspensionsförsäkringsbolag. Arbetspensionsförsäkringsbolagen kan dock under vissa förutsättningar ge sina kundföretag kundgottgörelse för överskott i sin verksamhet, vilket betyder att arbetsgivarens arbetspensionsförsäkringsavgift kan vara av olika storlek i olika arbetspensionsförsäkringsbolag. Försäkringsavgifterna fastställs på förhand och de ska enligt lag fastställas på ett sätt som tryggar de försäkrade förmånerna. Till följd av denna soliditetsprincip kan det uppstå ett överskott. Enligt lag ska en skälig andel av överskottet återbetalas till kunderna, dvs. försäkringstagarna, i form av kundgottgörelse. Storleken på kundgottgörelserna beror på det så kallade omkostnadsöverskott som inflyter vid verkställigheten av pensionerna och på pensionsbolagets solvens.

Social- och hälsovårdsministeriet har på ansökan av arbetspensionsförsäkringsbolagen fastställt 2020 års beräkningsgrunder för försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare genom beslut den 15 november 2019 och den 27 november 2019. Arbetspensionsförsäkringsavgiftens fastställda grundavgift för 2020 är 25,3 procent. Varje arbetsgivares slutliga avgift påverkas av de nedsättningar av denna grundavgift som beror på arbetsgivarens storlek och arbetspensionsförsäkringsbolagets kundgottgörelser. Dessutom beaktas stora arbetsgivares invalidpensionsrisk som en faktor som sänker eller höjer avgiften.

Även en pensionskassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) ska med stöd av 166 § i lagen om pension för arbetstagare ansöka om social- och hälsovårdsministeriets fastställelse för grunderna för beräkning av försäkringsavgifterna och ansvarsskulden. Pensionskassan ansvarar för skötseln av pensionsskyddet, för vilket den tar ut försäkringsavgifter. I pensionskassans stadgar, som fastställts av Finansinspektionen, kan det finnas bestämmelser om hur varje delägars andel av den totala avgiften bestäms. I pensionskassans stadgar kan det också finnas en bestämmelse om tillskottsplikt för delägarna, med stöd av vilken delägarna i kassan vid behov kan bli tvungna att betala en tilläggsavgift till kassan. Tilläggsavgiften kan vara högst lika stor som den försäkringsavgift som tas ut för räkenskapsperioden.

Även pensionsstiftelse ansvarar för skötseln av pensionsskyddet, för vilket den tar ut understödsavgifter av arbetsgivarna. I en pensionsstiftelse svarar arbetsgivaren för pensionsstiftelsens ekonomi fram till sin egen konkurs. Storleken på understödsavgiften bestäms enligt lagen om pensionsstiftelser (1774/1995). Arbetsgivarna i en pensionsstiftelse ska betala understödsavgifter eller ställa säkerheter som utgör täckning av ansvarsunderskottet, så att dessa tillsammans med pensionsstiftelsens övriga avkastning är tillräckliga för att täcka pensionsutgiften, pensionsstiftelsens övriga kostnader samt den årliga förändringen i pensionsansvaret. Understödsavgifterna ska dock alltid betalas i form av pengar till minst det belopp som behövs för att upprätthålla pensionsstiftelsens likviditet. I pensionsstiftelsernas stadgar, som fastställts av Finansinspektionen, finns det bestämmelser om hur understödsavgiften i stiftelser som följer det utjämnande systemet fördelas mellan arbetsgivarna.

Pensionskassors och pensionsstiftelsers försäkrings- och understödsavgifter kan sänkas om dessa pensionsanstalter är framgångsrika, men avgifterna måste höjas om pensionsanstalten klarar sig dåligt. Den så kallade övertäckningen kan under vissa förutsättningar återbetalas till arbetsgivaren. Procentsatsen i olika pensionskassor och pensionsstiftelser är inte enhetlig.

Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift bestäms enligt 153 § i lagen om pension för arbetstagare på samma sätt i alla slag av pensionsanstalter. Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift är 4,2 procent ökat med hälften av det procenttal med vilket den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare i procent av lönen överskrider talet 18,2. Av bestämmelsen framgår den så kallade 50/50-regeln, enligt vilken ändringar av arbetspensionsförsäkringsavgiftens belopp riktas till hälften till arbetsgivarens betalningsandel och till hälften till arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift. Den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften beräknas med beaktande av de kundgottgörelser som arbetspensionsförsäkringsbolagen betalar. Den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften 2020 är 24,4 procent. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas det årligen bestämmelser om den procentsats för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som ska tillämpas det följande kalenderåret. Åren 2017–2025 betalar arbetstagare i åldern 53–62 år en med 1,5 procentenheter förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift i utbyte

RP 37/2020 rd

mot att de under åren i fråga också tjänar in pension enligt en högre tillväxtprocent. Bestämmelser om denna höjda pensionstillväxt och pensionsavgift under övergångsperioden finns i 4 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (71/2016). År 2020 är arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift 7,15 procent för personer som är under 53 år och personer som är över 63 år samt 8,65 procent för personer i åldern 53–62 år.

Arbetstagarna inom sjöfarten försäkras enligt lagen om sjömanspensioner (1290/2006). Enligt 141 § i lagen om sjömanspensioner fastställer social- och hälsovårdsministeriet på ansökan av pensionskassan procentsatsen för arbetsgivarens pensionsförsäkringsavgift. Arbetsgivarens genomsnittliga fastställda arbetspensionsförsäkringsavgift för 2020 är 11,4 procent. Med beaktande av arbetstagarnas betalningsandel i enlighet med lagen om pension för arbetstagare är den genomsnittliga pensionsförsäkringsavgiften sammanlagt 19 procent av arbetsinkomsterna. Staten deltar i finansieringen av pensionerna enligt lagen om sjömanspensioner genom att betala 31 procent av pensionsutgifterna för 2020 och från och med 2021 29 procent av de årliga pensionsutgifterna.

Företagare, lantbruksföretagare och stipendiater omfattas av egna pensionslagar, i vilka det föreskrivs om fastställandet av försäkringsavgifter. Enligt både lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) ska procentsatsen motsvara den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare i procent av lönen. Bestämmelser om procentsatserna för försäkringsavgiften utfärdas årligen genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Arbetspensionsförsäkringsavgiften innehåller en utjämningsdel som varje avgiftsår täcker en icke-fonderad pensionsutgift som arbetspensionsförsäkrarna har gemensamt ansvar för. Utjämningsavsättningen är en buffert på pensionssystemsnivå och den ingår i arbetspensionsförsäkringsbolagens och pensionskassornas ansvarsskuld och i pensionsstiftelsernas pensionsansvar. Pensionsanstalterna bekostar gemensamt pensionens utjämningsdelar med utgångspunkt i Pensionsskyddscentralens kostnadsfördelningsutredning. Bestämmelser om pensionsanstaltens ansvar för förmåner som ska bekostas gemensamt finns i 179 § i lagen om pension för arbetstagare. Närmare bestämmelser och föreskrifter utfärdas också genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet, i kostnadsfördelningsgrunderna och i pensionsanstalternas beräkningsgrunder. I utjämningsssystemet deltar pensionsanstalter som sköter pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare och Sjömanspensionskassan. Pensionens utjämningsdel finansieras med medel som flutit in genom arbetspensionsförsäkringsavgiften för samma år. Om den influtna utjämningsavgiften inte räcker till för att bekosta pensionernas utjämningsdelar, används de medel som finns i utjämningsavsättningen. På motsvarande sätt inflyter utjämningsavsättning när den avgiftsinkomst från utjämningsdelen av arbetspensionsförsäkringsavgiften som fastställs årligen är större än den faktiska utjämningspensionsutgiften för samma år.

Den 11 mars 2020 deklarerade Världshälsoorganisationen (WHO) att den smittsamma sjukdomen covid-19, som orsakats av coronaviruset, är en pandemi. I Finland konstaterade statsminister Sanna Marins regering i samverkan med republikens president den 16 mars 2020 att undantagsförhållanden råder i Finland på grund av coronavirusutbrottet.

Pandemin och de undantagsförhållanden som införts till följd av den har betydande konsekvenser för Finlands ekonomi. Med anledning av undantagsförhållandena har företagets verksamhetsbetingelser avsevärt försämrats, vilket bl.a. har resulterat i att antalet permitteringar ökat exceptionellt fort. Pandemin och åtgärderna för att begränsa den samt medborgarnas rädsla för sjukdomen minskar avsevärt den ekonomiska verksamheten i samhället. Detta har fått betydande konsekvenser för företagslivet, eftersom företagets kundantal kraftigt har minskat eller blivit noll. Dessutom är flera företag beroende av gränsöverskridande leveranskedjor där det uppstått störningar när coronaviruspandemin spridit sig från en kontinent till en annan. Även företagets finansiella ställning och ekonomiska verksamhetsbetingelser har kraftigt försämrats under en mycket kort tid. På grund av pandemiläget och begränsningarna i samband med det är arbetsgivarnas ställning exceptionellt utmanande och det finns skäl att underlätta arbetsgivarnas ställning inom den privata sektorn för att lindra konsekvenserna av situationen. Ett sätt är att sänka arbetsgivarens arbetspensionsförsäkringsavgift. För att underlätta arbetsgivarnas och fö-

retagarnas situation har social- och hälsovårdsministeriet redan fastställt sådana ändringar i försäkringsvillkoren enligt lagen om pension för arbetstagare och lagen om pension för företagare som gör det möjligt för arbetspensionsförsäkringsbolagen att på begäran förlänga betalningstiden för arbetspensionsförsäkringsavgifter med högst tre månader.

3 Målsättning

Syftet med lagen är att underlätta situationen för arbetsgivarna inom den privata sektorn under de snabba förändringar som coronaviruspandemin medför genom att temporärt sänka kostnaderna för sysselsättning.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om temporär sänkning under år 2020 av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare. Det föreslås att arbetsgivarens andel av arbetspensionsförsäkringsbolagens försäkringsavgift enligt lagen om pension för arbetstagare sänks med 2,6 procentenheter. Nedsättningen hänför sig till avgiftens utjämningsdel. Likaså sänks årsavgiftens utjämningsdel enligt lagen om pension för arbetstagare i fråga om pensionsstiftelser och pensionskassor samt årsavgiftens utjämningsdel enligt lagen om sjömanspensioner. Nedsättningen av avgiften ska gälla från ingången av maj 2020 till utgången av 2020.

Den minskning i utjämningsavsättningen som uppstår genom avgiftsnedsättningarna ska amorteras under åren 2022–2025 genom en höjning av arbetsgivarens arbetspensionsförsäkringsavgift i arbetspensionsförsäkringsbolagen och av årsavgiftens utjämningsdel i pensionsstiftelserna, pensionskassorna och Sjömanspensionskassan så att effekten av den temporära nedsättningen kan kompenseras till fullt belopp. De pensionsanstalter som har hand om pensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare och Sjömanspensionskassan svarar gemensamt för den minskning i utjämningsavsättningen som orsakas av nedsättningen av försäkringsavgiften.

Det föreslås att nedsättningen av avgiften finansieras genom att utnyttja den utjämningsavsättning som under tidigare år utökats genom arbetspensionsförsäkringsavgifter inom den privata sektorn och som är avsedd som buffert för utjämningsystemet. Den ekonomiska utvecklingen har också betydelse för arbetspensionssystemets hållbarhet på lång sikt, eftersom en stor del av de pensioner som årligen betalas ut finansieras med de arbetspensionsförsäkringsavgifter som varje år tas ut hos arbetsgivare och arbetstagare. Enligt förslaget ska utjämningsavsättningen utökas på nytt genom avgiftshöjningar för arbetsgivarna under åren 2022–2025.

Avgiftsnedsättningen hänförs till arbetsgivarens andel av arbetspensionsförsäkringsavgiften och varken denna nedsättning eller de höjningar som görs 2022–2025 inverkar på arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift. Avgiftsnedsättningen och höjningarna beaktas inte heller i beloppet av försäkringsavgifterna enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare eller i Sysselsättningsfondens andel av arbetspensionskostnaderna.

Arbetsgivarna ska inte ha rätt till det överskott som försäkringsrörelsen eventuellt inbringar till den del överskottet inflyter under den tid som avgiftsnedsättningarna är i kraft. Arbetspensionsförsäkringsbolagen kan alltså inte betala kundgottgörelser för denna tid.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Nedsättningen av arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare minskar inkomsterna från avgifter 2020 med 1,05 miljarder euro, om det antas att lönesumman för 2020 till följd av coronakrisen minskar med 2,5 procentenheter jämfört med 2019. Om konsekvenserna av krisen är större så att lönesumman minskar med 4,0 procentenheter, minskar effekten på avgiftsintäkterna till 1,02 miljarder euro. Krisen har påverkat sjöfartsbranschen kraftigare än i genomsnitt, varför man i fråga om lagen om sjömanspensioner kan förvänta sig en

RP 37/2020 rd

större minskning av lönesumman än inom hela den privata sektorn. Om det antas att lönesumman enligt lagen om sjömanspensioner minskar med 20 procent från 2019 och att Sjömanspensionskassan sänker pensionsförsäkringsavgiften enligt lagen om sjömanspensioner i samma grad som denna proposition sänker årsavgiftens utjämningsdel, är effekten 4 miljoner euro.

Propositionen sänker inte direkt arbetsgivarens andel av pensionsförsäkringsavgiften enligt lagen om sjömanspensioner. En eventuell sänkning är beroende av Sjömanspensionskassans prövning.

Återbetalningen av avgiftsnedsättningen beräknas höja arbetsgivarens andel av arbetspensionsförsäkringsavgiften 2022–2025 med 0,4 procentenheter per år. Om den ekonomiska återhämtningen efter krisen är svag under de följande åren, dvs. lönesummans utveckling under de aktuella åren förblir låg, kräver återbetalningen en höjning av arbetsgivarens avgift med 0,5 procentenheter för vissa år.

Nedsättningen av utjämningsdelen för pensionsstiftelsernas och pensionskassornas årsavgift minskar beloppet av den utjämningsavsättning som ingår i pensionsansvaret och ansvarsskulden. Detta minskar med motsvarande belopp det behov av understödsavgift och försäkringsavgift som föranleds av ändringen av pensionsansvaret och ansvarsskulden. Utöver förändringar i pensionsutgiften och pensionsansvaret och ansvarsskulden påverkas pensionsstiftelsernas och pensionskassornas understödsavgift och försäkringsavgift av om stiftelserna och kassorna ökar solvenskapitalet genom understöds- och försäkringsavgifter eller om de upplöser solvenskapitalet för att sänka avgifterna. En sänkning av årsavgiftens utjämningsdel gör det således möjligt att sänka understöds- och försäkringsavgifterna. Konsekvenserna för Sjömanspensionskassan är motsvarande som för övriga pensionskassor.

Arbetspensionssystemets utjämningsavsättning uppgick vid utgången av 2019 till 9,4 miljarder euro. Den föreslagna avgiftsnedsättningen minskar tillfälligt utjämningsavsättningen lika mycket som inflödet av avgiftsinkomster minskar.

Propositionen har inga direkta konsekvenser för statsfinanserna. Om Sjömanspensionskassan söker ändring i procentsatsen för arbetsgivarens pensionsförsäkringsavgift, sjunker det statliga stödet 2020 för pensionsförsäkringsavgiften enligt lagen om sjömanspensioner.

En nedsättning av pensionsavgifterna får på kort sikt konsekvenser för företagens arbetskraftskostnader och därigenom också för priskonkurrenskraften. Arbetskraftskostnaderna påverkar företagets produktions- och investeringsbeslut. På kort sikt kan propositionen bedömas få konsekvenser som accelererar den ekonomiska verksamheten och återspeglar sig som positiva konsekvenser i sysselsättningen. De ändringar som föreslås för åren 2022–2025 höjer företagens arbetskraftskostnader. Då har de höjda kostnaderna negativ inverkan på företagets aktivitet och på sysselsättningen. På längre sikt kan konsekvenserna för företagets aktivitet och för sysselsättningen vara positiva, förutsatt att de föreslagna ändringarna hindrar företagen från att hamna i sådana svårigheter som leder till att produktionen körs ned till följd av den tillfälliga ekonomiska chocken.

5 Specialmotivering

5.1 Lagen om temporär sänkning under år 2020 av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare

1 §. I 1 mom. föreskrivs om temporär nedsättning av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare med 2,6 procentenheter. Avgiftsnedsättningen ska gälla från den 1 maj till den 31 december 2020. Nedsättningen av försäkringsavgiften gäller grundprocentsatsen för avgiften i de av social- och hälsovårdsministeriet för 2020 fastställda beräkningsgrunderna för arbetspensionsförsäkringsbolagen, som är 25,3 procent. Den nedsatta grundprocentsatsen för avgiften är 22,7 procent.

I 2 mom. föreskrivs det om amortering av den minskning i utjämningsavsättningen som föranleds av avgiftsnedsättningen. För amorteringen av denna minskning tas det 2022–2025 ut en

RP 37/2020 rd

förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift av arbetsgivarna. Höjningen av försäkringsavgiften gäller på samma sätt som nedsättningen i 1 mom. avgiftens grundprocentsats. Närmare bestämmelser om hur höjningarna av försäkringsavgifterna ska genomföras finns i de beräkningsgrunder som arbetspensionsförsäkringsbolagen ansöker om och som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. I arbetspensionsförsäkringsbolagens beräkningsgrunder för försäkringsavgifterna under åren 2022–2025 ska höjningen av försäkringsavgiften beaktas.

2 §. I 1 mom. föreskrivs det om en temporär nedsättning av utjämningsdelen av årsavgiften enligt lagen om sjömanspensioner med 2,6 procentenheter. Nedsättningen gäller under motsvarande tid som nedsättningen av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare. Nedsättningen gäller den grundavgiftskoefficient y^p som används vid beräkningen av utjämningsdelen av årsavgiften enligt lagen om sjömanspensioner och om vilken det föreskrivs i punkt 12 i bilaga 2 till social- och hälsovårdsministeriets förordning om beräkningsgrunderna för sjömanspensionskassans försäkringstekniska ansvarsskuld och om grunderna för ansvarsfördelningen enligt 153 § i lagen om sjömanspensioner (1015/2013). Nedsättningen av grundavgiftskoefficienten sänker inte direkt arbetsgivarens pensionsförsäkringsavgift. Eventuella ändringar i den försäkringsavgift som tas ut hos arbetsgivaren prövas av Sjömanspensionskassan.

I 2 mom. föreskrivs det om amortering av den minskning i utjämningsavsättningen som föranleds av koefficientnedsättningen. Minskningen i utjämningsavsättningen amorteras enligt förslaget genom att den grundavgiftskoefficient som används vid beräkningen av utjämningsdelen av årsavgiften höjs under åren 2022–2025. Höjningen av grundavgiftskoefficienten höjer inte nödvändigtvis direkt arbetsgivarens pensionsförsäkringsavgift. Eventuella ändringar i arbetsgivarens försäkringsavgift prövas av Sjömanspensionskassan.

3 §. I paragrafen föreskrivs om genomförandet av nedsättningen av avgiften i fråga om pensionskassor och pensionsstiftelser som sköter pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare. Nedsättningen av avgiften ska finansieras med utjämningsavsättningen. För att nedsättningen ska bli enhetlig för alla pensionsanstalter, genomförs avgiftsnedsättningen genom att värdet av den utjämningskoefficient som används vid beräkningen av utjämningsdelen av pensionskassornas och pensionsstiftelsernas årsavgift sänks på motsvarande sätt som värdet av grundprocentsatsen sänks när det gäller beräkningsgrunderna för arbetspensionsförsäkringsbolagen. Bestämmelser om utjämningsdelen av pensionskassornas och pensionsstiftelsernas årsavgift utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om nedsättning av utjämningskoefficienten i fråga om pensionsstiftelser och i 2 mom. i fråga om pensionskassor. I fråga om pensionsstiftelser finns bestämmelserna om utjämningskoefficienterna i punkt 3 i bilaga 2 till social- och hälsovårdsministeriets förordning om beräkningsgrunderna för pensionsstiftelserna i fråga om pensionsansvaret (747/2019). I fråga om pensionskassor finns bestämmelserna om utjämningskoefficienterna i punkt 2 i bilaga 2 till social- och hälsovårdsministeriets förordning om beräkningsgrunderna för pensionskassorna i fråga om fördelningen av kostnader som ska bekostas gemensamt (748/2019). Nedsättningen av utjämningsdelen sänker inte direkt den understödsavgift som pensionsstiftelserna tar ut hos arbetsgivaren och den försäkringsavgift som pensionskassorna tar ut hos arbetsgivaren. Beslut om eventuella ändringar i pensionsförsäkringsavgifterna fattas dock av respektive pensionskassa och pensionsstiftelse.

I 3 mom. föreskrivs om amortering av den minskning i utjämningsavsättningen som nedsättningen av utjämningskoefficienten medför. Minskningen i utjämningsavsättningen ska amorteras under åren 2022–2025 genom en höjning av värdet på den utjämningskoefficient som används vid beräkningen av årsavgiftens utjämningsdel. Detta värde motsvarar till storleken grundprocentsatsen för avgiften i arbetspensionsförsäkringsbolagens beräkningsgrunder.

4 §. I paragrafen finns närmare bestämmelser om hur den minskning i utjämningsavsättningen ska fastställas som föranleds av de nedsättningar av försäkringsavgiften och av årsavgiftens utjämningsdel som avses i 1–3 § och som ska amorteras under åren 2022–2025. Social- och hälsovårdsministeriet ska våren 2021 genom förordning ange det faktiska belopp som har föranletts av den avgiftsnedsättning som föreskrivs i 1 § och den nedsättning av årsavgiftens utjämningsdelar som föreskrivs i 2–3 §. Det faktiska beloppet beror på beloppet av de försäkrades

RP 37/2020 rd

arbetsinkomster under avgiftsnedsättningens giltighetstid och beloppet kan därför inte fastställas på förhand. Beloppet räknas utifrån de inkomstuppgifter som har utgjort grunden för de arbetspensionsavgifter som arbetspensionsanstalterna tar ut. Effekten av de höjningar av försäkringsavgifterna och årsavgiftens utjämningsdelar som genomförs 2022–2025 ska sammanlagt motsvara det belopp som fastställts genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Den oamorterade delen av beloppet ska årligen höjas med den beräkningsränta som bestäms i de särskilda grunderna för pensionsförsäkringen enligt lagen om pension för arbetstagare. Beräkningsräntan bestäms så att i den beaktas den fondränta på 3 procent som används vid beräkningen av pensionsansvaret samt arbetspensionsanstalternas genomsnittliga solvensgrad. På så sätt kan det belopp från utjämningsavsättningen som använts för avgiftsnedsättningar återfås till fullt belopp.

5 §. Den avgiftsnedsättning som föreslås i propositionen hänförs till arbetsgivarens andel av arbetspensionsförsäkringsavgiften och avsikten är inte att den ska inverka på arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift. Eftersom beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift påverkas av den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare, föreskrivs det särskilt i paragrafen att när procentsatsen för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift för 2020–2025 fastställs ska inte den temporära nedsättningen och förhöjningen av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare beaktas.

6 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om hur avgiftsnedsättningen inverkar på de kundgottgörelser som arbetspensionsförsäkringsbolagen ger. I denna lag föreslås exceptionella lättnader i arbetspensionsförsäkringsavgifterna för arbetsgivare inom den privata sektorn. Utöver dem betalas inte bolagsspecifika kundgottgörelser till den del de eventuellt flyter in under tiden för avgiftsnedsättningen. I en sådan exceptionell situation som den som orsakas av coronavirusepidemin är det motiverat att överskott som försäkringsrörelsen eventuellt inbringat till den del överskottet hänför sig till tiden för avgiftsnedsättningen förblir hos arbetspensionsförsäkringsbolagen för att stärka deras solvenskapital. Arbetsgivaren har alltså inte rätt till någon andel av det överskott som försäkringsrörelsen eventuellt inbringat under tiden för avgiftsnedsättningen. Detta inverkar inte på arbetstagarens betalningsandel. Som överskott tolkas här både det så kallade omkostnadsöverskottet som ackumuleras av verkställda pensioner och den andel som härör från arbetspensionsbolagets solvens.

7 §. Den avgiftsnedsättning som föreslås i propositionen ska inte gälla försäkringar i enlighet med lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare. Eftersom försäkringsavgifterna enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare bestäms utifrån den genomsnittliga försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare, föreskrivs det i paragrafen att när dessa försäkringsavgifter fastställs för 2020–2025 ska inte den temporära nedsättningen och förhöjningen av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare beaktas.

8 §. I paragrafen föreskrivs det om beräkningen av Sysselsättningsfondens andel av arbetspensionskostnaderna 2020–2025. Enligt 182 § i lagen om pension för arbetstagare betalar Sysselsättningsfonden Pensionsskyddscentralen en andel av arbetspensionskostnaderna med vilken ansvaret och kostnaderna för beaktande av arbetslöshets- och utbildningsperioder täcks. Sysselsättningsfondens andel av arbetspensionskostnaderna fastställs så att den enligt uppskattning motsvarar det belopp som skulle erhållas om det för de ovan avsedda arbets- och förvärvsinkomsterna skulle betalas en avgift som motsvarar den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare. I paragrafen föreskrivs det att vid fastställandet av Sysselsättningsfondens andel av arbetspensionskostnaderna för åren 2020–2025 beaktas inte den temporära nedsättningen och förhöjningen av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare.

9 §. I 1 mom. ingår en ikraftträdandebestämmelse.

Enligt 2 mom. ska den nedsättning av grundavgiftskoefficienten som avses i 1 § och den minskning av utjämningsdelen av årsavgiften som föreskrivs i 3 § tillämpas på försäkringsavgifter som grundar sig på sådana inkomster som har betalats den 1 maj 2020 eller därefter, men före

RP 37/2020 rd

utgången av 2020. Enligt 71 § i lagen om pension för arbetstagare betraktas den pensionsgrundande arbetsinkomsten som inkomst för den kalendermånad den betalats. Denna bestämmelse kallas betalningsprincipen. Betalningsprincipen ska också tillämpas vid allokeringen av den avgiftsnedsättning som föreskrivs i denna lag.

Enligt 3 mom. tillämpas den nedsättning av grundavgiftskoefficienten för årsavgiften som anges i 2 § på pensionsförsäkringsavgifter som grundar sig på sådana inkomster som enligt 1 § i statsrådets förordning om verkställighet av lagen om sjömanspensioner (1408/2006) hänför sig till tiden mellan den 1 maj 2020 och den 31 december 2020. Enligt bestämmelsen i förordningen tillämpas betalningsprincipen så att arbetsinkomsten anses ha betalats den dag då den kan lyftas av sjömannen.

6 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I lagens 4 § ingår ett bemyndigande att utfärda förordning. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet anges år 2021 beloppet för den minskning i utjämningsavsättningen som uppstått till följd av de avgiftsnedsättningar de avgiftsnedsättningar som genomförs 2020.

7 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda kraft så snart som möjligt och vara i kraft till utgången av 2025.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om temporär sänkning under år 2020 av försäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Med avvikelse från vad som bestäms i de särskilda grunder för arbetspensionsförsäkringsbolagens pensionsförsäkring som med stöd av 166 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) fastställts av social- och hälsovårdsministeriet den 15 november 2019 och 27 november 2019 är 2020 års grundavgiftskoefficient 0,227 från ingången av maj 2020 till utgången av år 2020.

Den minskning i utjämningsavsättningen som orsakas av den nedsättning av försäkringsavgiften som föreskrivs i 1 mom. amorteras genom en höjning av den i 1 mom. avsedda grundavgiftskoefficienten under åren 2022—2025. Denna höjning ska ingå i beräkningsgrunderna för de försäkringsavgifter som betalas till arbetspensionsförsäkringsbolagen.

2 §

Med avvikelse från vad som har föreskrivits med stöd av 159 § och 202 § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) är värdet av den grundavgiftskoefficient som ska användas vid beräkningen av utjämningsdelen för 2020 års årsavgift 0,227 från ingången av maj 2020 till utgången av år 2020.

Den minskning i utjämningsavsättningen som orsakas av koefficientnedsättningen enligt 1 mom. amorteras genom en höjning av värdet av den i 1 mom. avsedda koefficienten under åren 2022—2025.

3 §

Med avvikelse från vad som med stöd av 166 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs om grunderna för beräkning av pensionsstiftelsers pensionsansvar är värdet av 2020 års utjämningskoefficient 0,227 från ingången av maj 2020 till utgången av år 2020.

Med avvikelse från vad som med stöd av 179 § 4 mom. 2 punkten i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs om beräkningsgrunderna för pensionskassor är värdet av 2020 års utjämningskoefficient 0,227 från ingången av maj 2020 till utgången av år 2020.

Den minskning i utjämningsavsättningen som orsakas av den nedsättning av utjämningskoefficienten som avses i 1 och 2 mom. amorteras genom en höjning av utjämningskoefficientens värde under åren 2022—2025.

4 §

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet anges år 2021 beloppet för den minskning i utjämningsavsättningen som uppstått till följd av de avgiftsnedsättningar som avses i 1 § 1 mom., 2 § 1 mom. och 3 § 1 och 2 mom. Beloppet av de avgiftsförhöjningar enligt 1 § 2 mom., 2 § 2 mom. och 3 § 3 mom. som genomförs under åren 2022—2025 ska sammanlagt uppgå till detta belopp. Den oamorterade delen av det belopp som angetts genom förordning ska årligen höjas med den beräkningsränta bestäms i de särskilda grunder för pensionsförsäkringen enligt lagen om pension för arbetstagare som fastställts med stöd av 166 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Beloppet anges genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

5 §

Vid tillämpningen av 153 § i lagen om pension för arbetstagare på arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift för 2020—2025 beaktas den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt den lagen utan sådan nedsättning och förhöjning som avses i 1 §.

RP 37/2020 rd

6 §

Trots vad som föreskrivs i 169 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare har arbetsgivaren inte rätt till någon andel av det överskott som försäkringsrörelsen eventuellt inbringat till den del överskottet hänför sig till tiden mellan den 1 maj 2020 och den 31 december 2020.

7 §

Vid tillämpningen av 114 § 2 mom. i lagen om pension för företagare (1272/2006) och 22 § 3 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2016) på procentsatsen för arbetspensionsförsäkringsavgiften för företagare och grundprocentsatsen för lantbruksföretagarens arbetspensionsförsäkringsavgift för 2020–2025 beaktas den genomsnittliga försäkringsavgiften för en försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare utan sådan nedsättning och förhöjning som avses i 1 §.

8 §

Vid tillämpningen av 182 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare på Sysselsättningsfondens andel av arbetspensionskostnaderna för 2020–2025 beaktas den avgift som motsvarar den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt den lagen utan sådan nedsättning och förhöjning som avses i 1 §.

9 §

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2025.

Den grundavgiftskoefficient som anges i 1 § 1 mom. och den utjämningsdel för årsavgiften som anges i 3 § 1 och 2 mom. tillämpas på försäkringsavgifter som grundar sig på sådana inkomster som har betalats mellan den 1 maj 2020 och därefter, men före utgången av år 2020.

Den grundavgiftskoefficient för årsavgiften som anges i 2 § 1 mom. tillämpas på pensionsförsäkringsavgifter som grundar sig på sådana inkomster som med stöd av lagen om sjömanspensioner enligt bestämmelserna om verkställighet av den lagen hänför sig till den 1 maj 2020 eller tiden efter det före utgången av 2020.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 2 april 2020

Statsminister

Sanna Marin

Social- och hälsovårdsminister Aino-Kaisa Pekonen